

KOMMUNEREFORMA

Ordførarsamling
11. nov. 2015

v/fylkesmann Lodve Solholm

Noreg er forandra!

1964:

Skole, skatt, sosial-
trygdevesen,
vei. Plan og bygg i byene.

2015:

Tiårig grunnskole, beredskap mot forurensing , bosetting av flyktninger, avfallshåndtering og avløp, kommuneleger, helsestasjon, somatiske sykehjem, psykisk utviklingshemmede, miljøvern, undervisning barn i institusjoner, vilt- og naturforvaltning, landbrukskontorene, SFO, musikk- og kulturskoler, LAR, psykisk helse, fastlegeordning, forhandlingsansvar for lærere, klinisk veterinærkakt, lovfestet rett til barnehageplass, krisesentre, kvalifiseringsprogrammet, nasjonalparkstyrer, beredskapsansvar, samhandlingsreformen, folkehelseansvar.

SAKSET

Kommunereform

MYKJE AV skepsisen bunnar i endringsmotvilje: «Vi har det bra som vi har det». Dette er ei feilaktig oppfatning av at alt kjem til å bli som før. All forsking og alle prognosar tilseier at slik blir det ikkje. Små fråflyttingskommunar blir gradvis marginaliserte og risikerer å misse heilt avgjerande samfunnsfunksjonar som skule og butikkar. Straumen mot dei store byområda vil halde fram dersom dei mindre byområda ikkje greier å fungere som stoppunkt. Då må dei gjerast attraktive nok.

Sunnmørsposten

Kommunereform kjem til å kome

BEHOVET FOR REFORM LIKE STORT

Mange trøystar seg med at kommunevalresultatet vart eit skot for baugen for regjeringa si store kommunereform. Valresultatet viste framgang for Senterpartiet og fleire samanslåingsskeptiske Sp-ordførarar, men det var trass alt 92 prosent av veljarane som ikkje stemte på Sp, og framleis ser det ut til å vere eit fleirtal på Stortinget som ønskjer færre og større kommunar. Behovet for det er ikkje blitt mindre. Mykje av skepsisen bunnar i endringsmotvilje: «Vi har det bra som vi har det». Dette er ei feilaktig oppfatning av at alt kjem til å bli som før. All forsking og alle prognosar tilseier at slik blir det ikkje. Små fråflyttingskommunar blir gradvis marginaliserte og risikerer å misse heilt avgjerande samfunnsfunksjonar som skule og butikkar. Straumen mot dei store byområda vil halde fram dersom dei mindre byområda ikkje greier å fungere som stoppunkt. Då må dei gjerast attraktive nok.

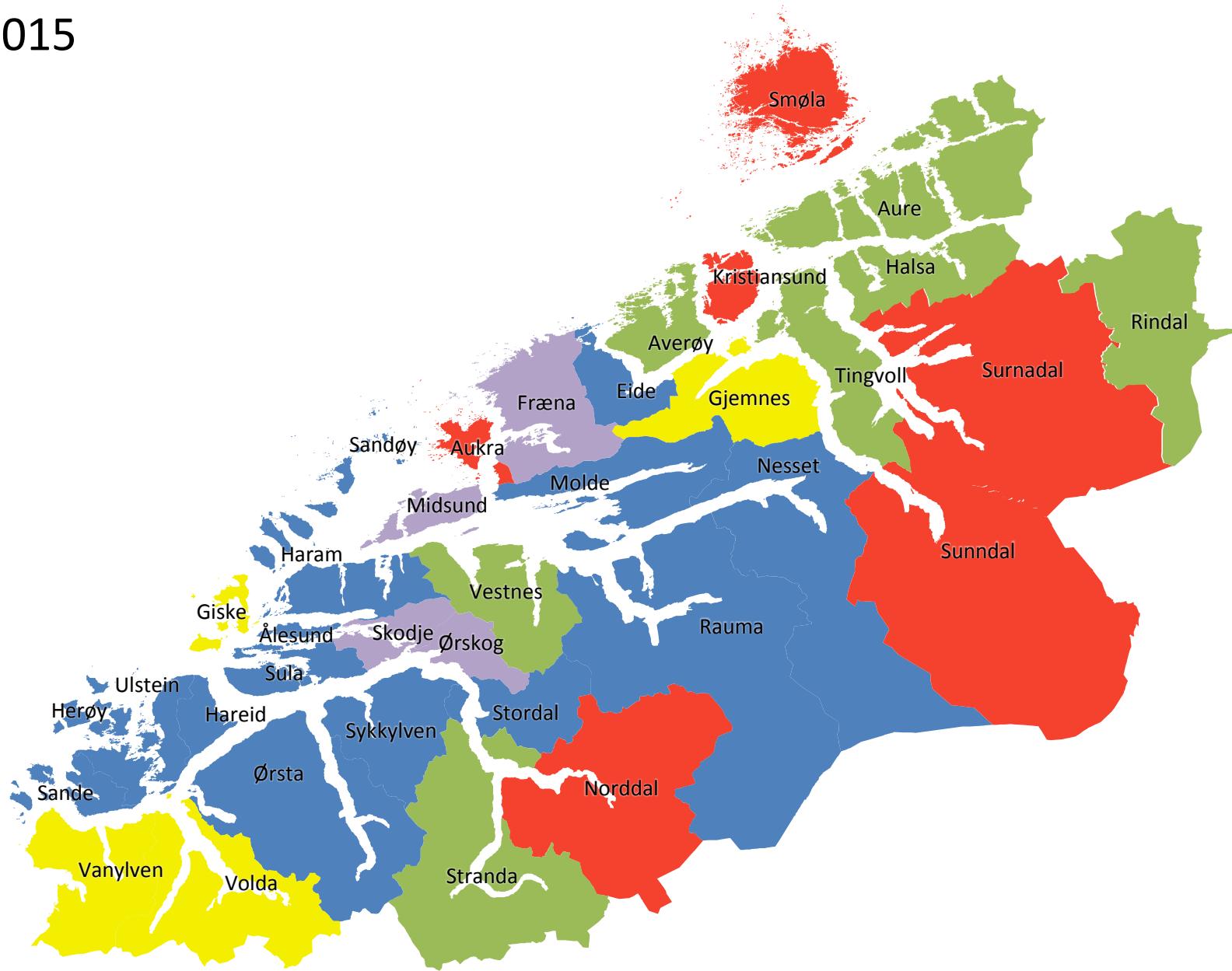
– 40 pst.
heimesitjarar
er signal om
at lokaldemo-
kratiет treng
fornying

Ei meiningsmåling som Norstat gjennomførte i samband med valer var det rundt 20 prosent som sa at distriktspolitikk var noko av det viktigaste for dei. Det profiterte Senterpartiet på, men ingen av dei andre. Høgre som har fronta kommunereforma, tapte nok stemmer på det, og miste 43 ordførarar. I samband med valer var det 14 folkerøystingar om samanslåing. Berre ei sa eit klart ja til samanslåing, mens ei røysting var delt på midten. I dei 12 andre var det klare nei. Det er mange kjensler ute og går, og mykje synsing. Nokre meiner til og med at dei misser identiteten sin dersom dei blir del av ein større kommune. Det er sjølv sagt ikkje sant. Identiteten vil framleis ligge i den bygda eller byen ein bor i, uansett kva eining ein er ein del av. Prestisje skaper også motstand, rivalisering mellom bygdesentera og småbyar, men det er ikkje særleg smart å la den slags forme framtida.

Ser ein på resultater av det langvarige arbeidet i Schei-komiteen som reduserte talet på kommunar frå 744 til 454, så er det mange samanslåingssukssessar. Nokre kommunar angra så kraftig at dei fekk løyse seg opp att, og kanskje er det til og med nokre av dei som no angrar på det? Valresultatet er kanskje eit signal om at lokaldemokratiet treng fornying? Heimesitjarane vart det største partiet med ei oppslutning på 40 prosent, og Norddal vart den kommunen i landet med flest blanke stemmer.

Ordførere 2011-2015

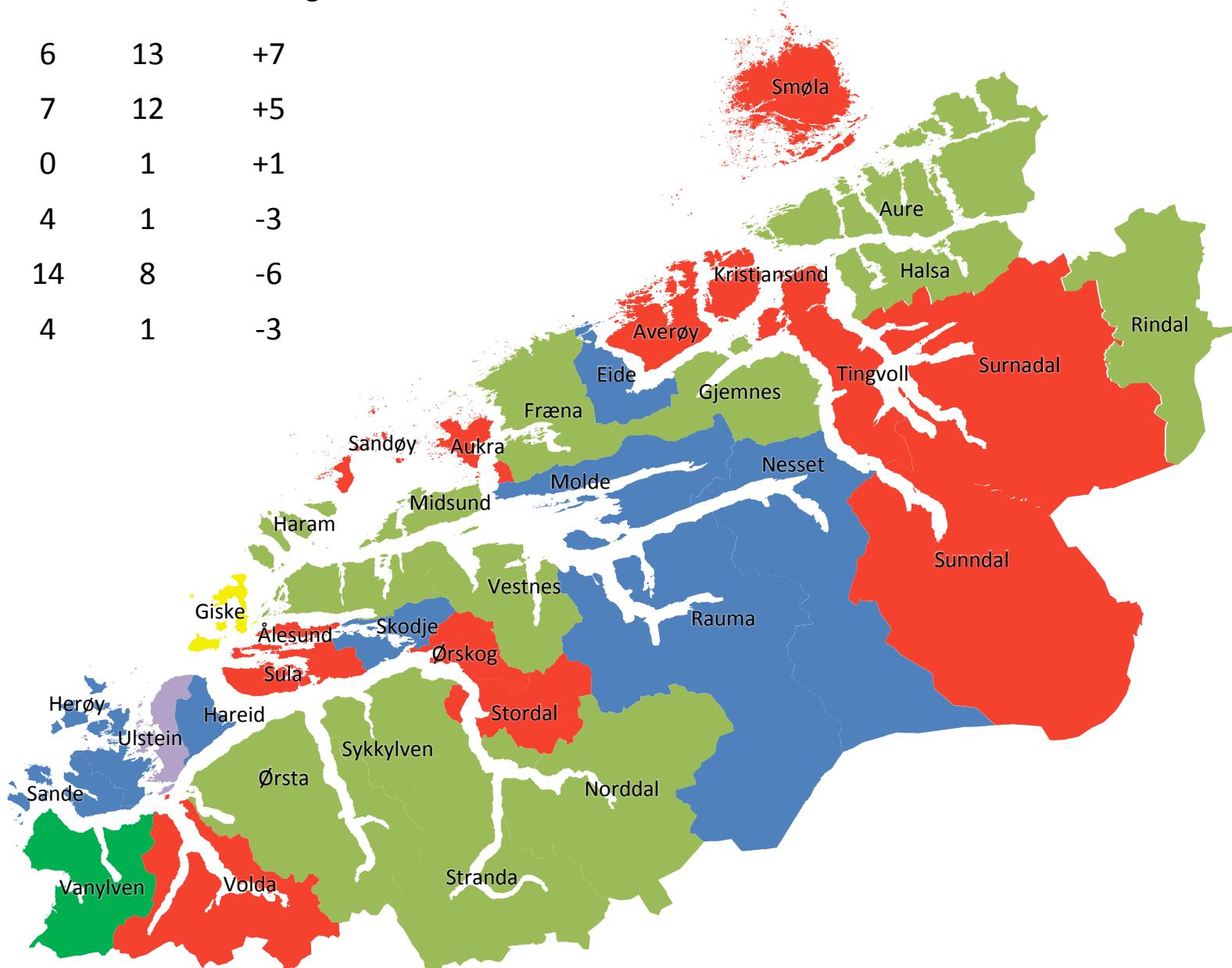
- █ Sp
- █ Ap
- █ Krf
- █ V
- █ H
- █ Frp

Ordførere

Parti	2011	2015	Endring
-------	------	------	---------

Parti	2011	2015	Endring
Ap	6	13	+7
Sp	7	12	+5
V	0	1	+1
Krf	4	1	-3
H	14	8	-6
Frp	4	1	-3

ett i forhandlinger: Nessets nye forhandlingsutvalg, som ble utpekt torsdag, møter Sunndal til sammenställingsamtaler lørdag i dag, påfølgende dag. Fra venstre opposisjonsleder Toril Melheim Strand (Ap), varaordfører Edmund Morewood (Sp), ordfører Rolf Jonas Hurlen (H) og rådmann Liv Fielescher Husby.

FOTO: KJELL LANGHYREN

På frierferd

Nesset møter Sunndal om sammenslåing fredag

dag leder ordfører Rolf Jonas Hurlen (H) Nessets delegasjon som skal møte Sunndal om **kommunereformen**. Han ble i år gjenvælt som ordfører for tredje periode på rad.

ODDBØRN HARNES

oddborn.harnes@h.no

ESSET: Hurlen ser for seg en arbeidskrevende periode der etset må til hester - det skal forhandles to vegen, mot ROR- og Sunndal.

od kontakt. – Vi snakker godt med begge, spesielt Sunndal, sier Hurlen til Romsdal Budstikke.

Hensikten med møtet i dag er sett i gang en forhandlingsrunde som skal lede fram til en sjetningsavtale. Så skal det hele avgjøres i en felkeavstemning i ROR/ mai neste år.

– Det blir ei travæl mytettid avanov, og vi skal til hester i Sunndal. Men vi kjänner hverandre godt, så det går nok bra, er ordfører Rolf Jonas Hurlen til Romsdal Budstikke.

revende. Det blir krevende å få opp prøsessen for det som skal skje, påpeker han.

– Vi må regne med mye møte-

virksomhet. Det blir spennende å se hvor forhandlingene fører oss. Folk har forventninger til at sammenställing skal gi en bedre kommune.

Hva ber Nesset gjøre?

– Nei, det vil jeg ikke uttale meg om nå. Først skal vi forhandle, så skal innbyggerne uttale seg, sier Hurlen.

7 av 10 for Sunndal. Nesset har hatt tre innbyggerundersøkelser så langt, i februar / mars, juni og nå sist i oktober. Ved den siste undersøkelsen var 70 prosent av de spurte at de ville gå sammen med Sunndal.

Valg uten spenning. Konstitueringa i Nesset kommunestyre ble lite spennende. Alt var avslatt på forhånd.

Rolf Jonas Hurlen (H) ble gjenvalgt som ordfører og tar fatt på sin tredje periode på rad. Han fikk 12 stemmer.

Toril Melheim Strand (Ap) var motkandidat til et fellesliste mellom Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Innbyggerlista.

Jan Stål Alme (Innbyggerlista) oppfordret til å stemme på henne, slik at Nesset kunne få sin første kvinnelige ordfører.

Melheim Strand fikk 9 stemmer, men tilsvarer plasene til Ap (7), Frp (1) og Innbyggerlista (1).

Stemmetallet Hurlen ble valgt til, tilsvarer kommunestyreplasene til H (6), Sp (4) og KrF (2). Valget var hemmelig.

– Stemmetallet ble valgt til,

Morewood varaordfører. Edmund Morewood (Sp) ble valgt til varaordfører. Også han ble gjenvælt - og fikk 12 stemmer.

Her var det to motkandidater. Toril Melheim Strand (Ap) ble føreslatt av Jan Stål Alme (H). Hun påpekte at samarbeidsgruppen hadde omtalt uforlødelig.

Enig om formannskapet. Det nye formannskapet med sju plasser ble valgt ved avtaleslag etter forholdstallsprinsippet. Her stilte Ap, Frp og Innbyggerlista (Innbyggerlista). Likedan stilte H og Sp fellest liste (to plasser i kommunestyret). Likedan stilte P.E. Øverås (Sp), Toril Melheim Strand (Ap), May Tove Bye Aarstad (Ap), Anders Torvik (Ap) og Svein Atle Rose (KrF).

Gikk imot. Eva Solstad Alme (H) gikk i rette med Jan Stål Alme. Hun påpekte at samarbeidsgruppen hadde god tro på Rolf Jonas Hurlen og at de nå har et godt team.

Rolf Jonas Hurlen (H) avsto fra å komme med kritikken. Han sa bare at av og til lønner det seg å tenke over hva en sier.

Gleder seg. – Jeg gleder meg til å få fatt på en ny periode. Leg har tro på at vi kan se fram mot mange gode politiske vedtak med så mange gode representanter i salen. Vi har mange store oppgaver, og muligheter, foran oss, sa Hurlen.

Nessets nye formannskap består av ordfører Rolf Jonas Hurlen (H), varaordfører Edmund Morewood (Sp), Kari P.E. Øverås (Sp), Toril Melheim Strand (Ap), May Tove Bye Aarstad (Ap), Anders Torvik (Ap) og Svein Atle Rose (KrF).

Skarp tale. Jan Stål Alme (Innbyggerlista) holdt et skarpt innlegg, der han kritiserte ordfører Rolf Jonas Hurlen.

– På et tidspunkt skjedde det noe. Du mistet litt energi. Att å være ordførerstasjonen er nok. Nå har vi en mulighet til å få den fjerste kvinnelige ordføreren i Nesset. Jeg støtter Toril Melheim Strand (Ap). Om vi velger Hurlen, får vi

Optimister: Folkemøte om kommunereforma i Midsund, der både ordfører Odd Helge Gangstad (tv.) og forsker Geir Vinsand i NIVI Analyse krysser armene i håp om at det videre arbeid skal bringe mye godt med seg.

FOTO: AGNAR GJENDEM

Må ta initiativet

NIVI:- Romsdal er perfekt for utvikling av en regionkommune

«VEGEN MOT STOR-KOMMUNEN»

Da nye storkommunene skal være i drift senest 1. januar 2020. Arbeidet med å velge partner or i gang i kommunene.

Når du slår sammen kommuner, skal det ikke være et fjell i midten. Der skal byen være!

AGNAR GJENDEM
agnar.gjendem@n-n.no

MIDSUND: Klar tale fra Geir Vinsand i NIVI Analyse, en av landets fremste eksperter på kommunessammenslåinger. Han er tydelig på hva han mener.

– Arbeidet med **kommuner**, **formen** er ikke et «protestarbeid», som motsvarer mot byene. Det er ikke noe mål i seg sjøl å få «gøy på landes» kommuner.

– Romsdal er helt perfekt for utvikling av en regional kommune. Jeg ser for meg Eide, Fausa, Molde, Aukra og Midsund som den gode løsningen. Glem resten, var oppfordringen.

Ta initiativ. Men da var det også viktig å ta initiativet og komme i gang. Finn ut hva dere vil og kan ta på dere av oppgaver. Reis til Oslo og legg fram for alle departement hva dere vil og kan ta på

Det er ikke noe mål i seg sjøl å få «gøy på landet»-kommuner.

Geir Vinsand,
NIVI Analyse

dere den nye kommunen og sett forsikringsbedingelsene.

Imponert. – Jeg er imponert over viljen til omstilling som er i Midsund. Og dere har ei befolkning som er blant de sterkest i landet på tilhørighet, kan huske bare Sunndal og Osen med slike tall. Dere er drømmekommunen, skulle nesten tro dere bodde i en sylinder.

– Men dere har også ei unik regional tilknytning, her er det Romsdal for alle penger. Ikke et snev at sunnmørsk tilknytning. Sjøl ikke på Søre Midtøy.

Onkel Skrue. Det var også unikt at 67 prosent av de spurte ønsket en større kommune. Nestingen i Norge kan visst til et så tydelig holdning. Lokalt er Molde og Fausa nærmest. Raumoa og Sunndal er nederst på den oversikten.

– Det var ikke no normalt i at Aukra er drømmen, forutsett at det ble forbindelse mellom sydene. Det finnes kommuner som lever i himmelen, andre er på Røbekolla. Alle vil være sammen med Onkel Skrue. Sjøl i Nesset og Sunndal.

Populisme. Lokal identitet er ikke noe kriterium for å styre velferdspolitikken i Norge. Målet med reformen er å gi innbyggere over hele landet gode og likeverdige tjenester.

– Jeg advareder derfor mot show og populisme i det videre arbeidet med Romsdal.

SAMLING: Ordfører Ingrid Rangøynes i Averøy inviterer 8 av 11 kommuner til

het

Lilly Gunn stjal showet:

Fridde for sammenslåing

Surnadal-ordfører Lilly Gunn Nyheim (Ap) leverte skriftlig invitasjon til ordførerne i Rindal og Halsa – og gikk ned på kne da hun gjorde det.

Magne Lillegård
magnel@opera.no

Fritter fra Surnadal-ordføreren overfor ordførerne i Rindal og Halsa skjedde under kommunemøtet i Kristiansund der Anja K. Hjelseth fra Telemarksforskning framstilte sin sluttrapport for [kommunereformen](#) på Nordmøre.

Ordførere og rådmenn både fra Nordmøre (ORKide), fra Romsdal og fra Sør-Trøndelag som var med i rapporten var til stede i Caroline konferansesenter torsdag.

Telemarksforskningens konklusjon er at ikke en klar anbefaling til sammenslåing har blitt gjeldende når det gjelder sammenslanger. En av dem som skræper høyt er en konstellasjon av Surnadal, Rindal og Halsa.

Av kommunene i Driva-området er også en konstellasjon av Nesset og Sunndal nevnt. Dette er ikke utredet i denne rapporten, men sikrer høyt i utredningen i Romsdal.

Vil snakke med Nesset

Det som er nevnt, er en mulig sammenslåing mellom Sunndal og Oppdal, noe som ses på som ideelt med tanke på næringliv og ressurser.

Ett konstellasjonsprosjekt Nesset/Sunndal har imidlertid bedre støtte i folket i begge kommunene.

Sunndal-ordfører Ståle Refsle (Ap) sa også etter framleggelsen av rapporten at de vil ta kontakt med Nesset kommune om å innledne samtaler som kan ende opp i en intensjonsavtale. Om kommunene blir enige, vil det være naturlig at et forslag blir lagt fram til folkeavstemning.

Men det var Sunndal-ordfører

Ikke anbefalt: Anja Hjelseth fra Telemarksforskning lot oss ikke være i tvil når hun viste et alternativ til sammenslåing de absolutt ikke anbefaler.

Kjapp uttale: Ordførere fra Nordmøre, noen fra Romsdal og én fra Snillfjord i Sør-Trøndelag, fikk anledning til et kort svar på Telemarksforskings sluttrapport.

Vil snakke med Nesset: Sunndal-ordfører Ståle Refsle (Ap) her i samtal med Rindal-rådmann Birgit Ressch og Line Flæten (Rindal Ap), varslet at de vil innlede samtaler med Nesset om en mulig intensjonsavtale som grunnlag for en folkeavstemning.

Kommunereforma - mål

- Gode og likeverdig tenester
- Heilskapleg og samordna samfunnsutvikling
- Bærekraftige og økonomisk robuste kommunar
- Styrka lokaldemokrati

Milepælsplan for kommunane

Organisering av arbeidet

Kommunane

- Følgje milepælsplan:
 - Frist for utgreiing innan **31.12.15**
 - Frist for retningsval innan **31.01.16**
 - Frist for avslutning av forhandlingar innan **20.03.16**
 - Frist for politisk behandling/intensjonsavtale innan **15.04.16**
 - Frist for gjennomført høyring/folkeavstemming innan **08.05.16**
 - Frist for endeleg vedtak innan **01.07.16**
- Innsending av vedtaka til fylkesmannen
- Kontaktpersonar er viktige bindeledd

Innvolvering av ungdomar – kvifor?

36 kommuner og 36 ungdomsråd

- Ungdomane er framtida
 - det arbeidet vi gjer no, skal bli deira samfunn
- Moglegheit for å skape eit moderne fylke
 - fråflyttingsproblematikk
- Ungdomar representerer eit anna perspektiv
 - ser andre moglegheiter og utfordringar

«Det nytter ikke å diskutere fremtidens kommuner, uten fremtidens innbyggere.»
– Statsråd Jan Tore Sanner

50.000 kr i ekstra skjønnsmidlar

- Desse midlane er spesielt retta til kommunereformarbeidet med ungdom
- Melding frå ungdomsråda i fylket og ungdomsmedarbeidar hjå FM:
 - Bruk ungdomsråda
 - Skulen som arena
 - Gje konkrete utfordringar/oppgåver

Viktige moment vidare

- Alle kommunar skal ta aktivt del i kommunereforma
- Dialog og grundige prosessar med nabokommunar
- Vurdere aktuelle alternativ
- Ta stilling til kva slags kommunar ein ønskjer å gå saman med
- Ein kommune kan ikkje hindra utvikling hjå nabokommunar

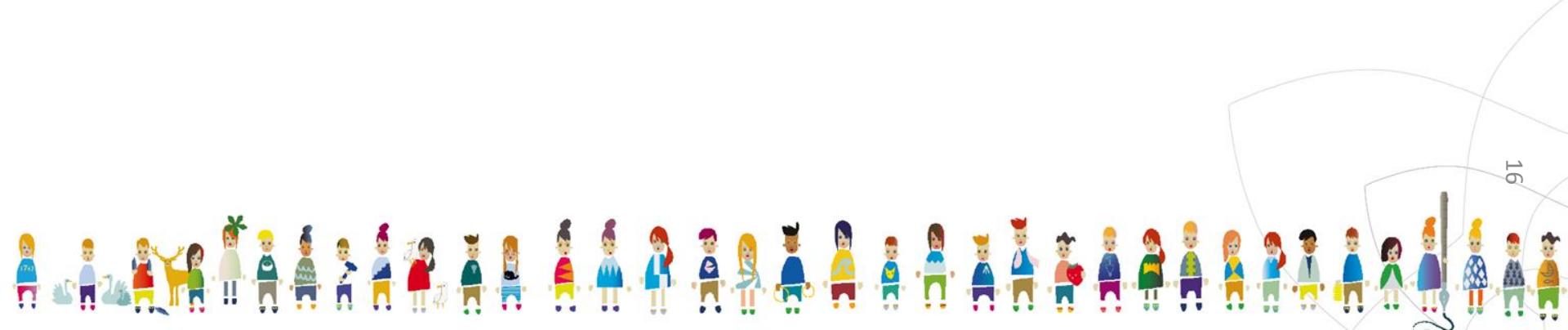
Velferd og samfunnsutvikling

- Korleis sikre at innbyggjarane får like gode og betre tenester av kommunane dei neste 20 til 30 åra?
- Korleis sikre god styring dei neste åra av arealbruk, boligbygging, transport, næringsutvikling, samfunnssikkerheit og beredskap og miljø og klima?

Bu- og arbeidsmarknadsregionar

- Kva arbeidsmarknadsregion høyrer din kommune til – og har det noko med kommunestruktur å gjere?
- Korleis styrke kommunar som har 100% dekning med arbeidsplassar?
- Korleis styrke dei typiske pendlarkommunane?

Bo- og arbeidsmarkedsregioner

(kfr. NIBR-rapport 2013:1)

Ålesund	85 265
Molde	56 553
Kristiansund	32 898
Ulstein	24 459
Ørsta/Volda	19 283
Surnadal	9 594
Rauma	7 421
Sunndal	7 205
Norddal/ Stranda	6 349
Aure	3 570
Vanylven	3 336
Smøla	2 180
Sandøy	1 291
	259 404

Jan Petter Eide som lanserte konserncommunen Sunnmøre:

Samanslåing av by og omland gir sterk slagkraft

Jan Petter Eide har ikkje mist trua på storkommunen. For 10 år sidan lanserte han ideen om "Konserncommunen Sunnmøre". Han var på den tida rådmann i Haram og såg for seg at 18 kommunar på Sunnmøre pluss Vestnes og Sandøy gjekk inn i konsernet.

BB - KJELL OPSAL OG BENJAMIN B. OPSAL (FOTO)

- Slik utviklinga har gått er eg berre blitt styrka i oppfatninga av at vi treng større og meir slagkraftige kommunar. Med alt som trengs av kompetanse er dette den mest farbare vegen. Vi treff Eide under Møkokonferansen der den store kommunen var blant dei tema som blei diskutert. Eide sjølv arbeider i dag som konsulent gjennom firmaet JP Konsult i Alesund.

Erua stilte midlar
No er det ikkje snakk om konsern, ein tanke som for 10 år sidan vekte både skepsis og tru på at det kunne ha noko for seg.

Kommunalminister Magnhild Melhveit Kleppa var ikkje begeistrar, medan Erna Solberg, tidlegare statsråd i same depar-

ler konserncommunen Sunnmøre, der de vil samle alt under Alesund – også Vestnes og Sandøy". Her kunne ein nok meir enn aue at begeistringa ikkje var stor for at dei to kommunane i Romsdal skulle gå til Sunnmøre.

Fylkeskommunen
Eit moment som avisa tok opp på leiarplass er like unikum i dag. Avklaring om Norge skal ha to eller tre forvaltningsnivå. Sagt direkte: Nedleggning eller ikkje av fylkeskommunen. Dette spørsmålet heng i alle fall i lause lufta i dag 10 år seinare.

Ingen underlagt andre
Derimot blir det i dagens debatt om kommunereform understaka at ikkje er nokon som skal leggja inn under Alesund. Afkvarat dette påpeikar Jan Petter Eide er vesentleg: Ingen skal underleggast andre.

Kommunereforma er oppe i stor tart og skal noko konkret skje inn dei færrast vedtak allereie før drøskiften om korleis kurset blir. *Kva skal snakkje med kva?*

- Vi har sjansen til å få til noko stort, seier Eide som har sterkt tru på samkoyringa mellom by og land.

LNK-avisen (informasjonsavisen for landsamanslutninga av nynorskommunar) omtaia i 2008 utspeler om Sunnmøre som konsern.

Ideen var å overføre organiseringa av næringslivet til kommunsektoren, omtaia døverande rådmann i Haram, Jan Petter Eide, til avisra.

Konserncommunen – regionkommunen:
Går byen og omlandet saman som likeverdige kan det skapast noko stort, seier Jan Petter Eide (t.h.) som for 10 år sidan lanserte ideen om "Konserncommunen Sunnmøre". Her er han i samtale med Bygdeblaiders medarbeidar under Møkokonferansen.

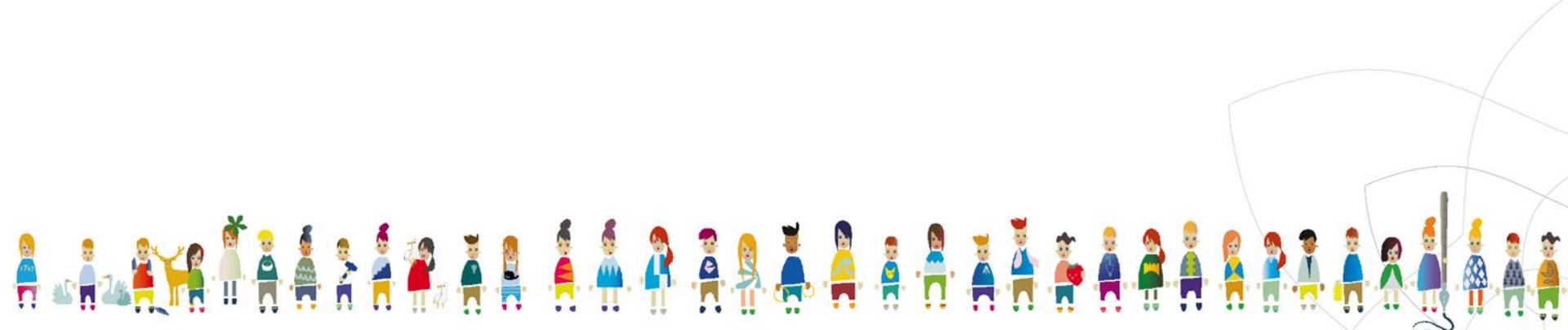
Økonomi og lokaldemokrati

- Korleis sikre at kommunane kan ha ein berekraftig økonomi – slik at vi kan fortsetja å driva «Mor Noreg» etter vår velferdsmodell?
- Korleis kan vi styrke lokaldemokratiet?

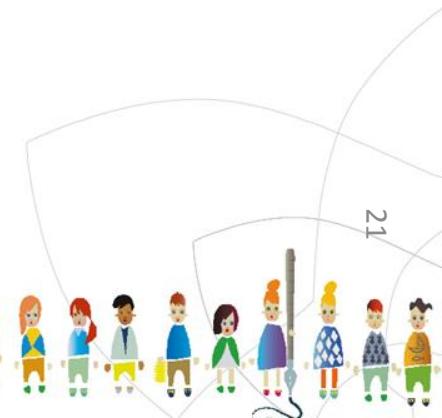
Fylkesmannen si tilråding

Kva vil bli grunngjeve, vektlagt og vurdert i tilrådinga?

Fakta

- Lokale forhold og fakta
- Kommunen sin prosess i arbeidet med kommunereforma
- Fylkesmannen sine fakta om kommunen
- Utgreiingar
- Statistikkar og analysar
- Bo- og arbeidsmarknadsregionar

Ulike utgreiingar

- Ulike utgreiingar i regionane – mykje god kunnskap og forslag til nye kommunar
- Fylkesmannen vil drøfte og vurdere utgreiingane – og gjere sine vurderingar sett ut i frå eit heilskapleg perspektiv

**ORKide samla 150 deltagarar i
Kristiansund – der
Telemarksforsking presenterer
sitt forslag til kommunestruktur
på NORDMØRE**

FOTO: TOR HELGE SOLLIE

Her er alle 11 ordførarane på Nordmøre samla

Foto: Petter Ingeberg

**Forslaget var
5 kommunar på
Nordmøre**

Heilskapleg utvikling

- Tilrådinga frå fylkesmannen må vere tufta på å:
 - analysere og vurdere kva som **gagnar ein samla kommunestruktur** i Møre og Romsdal
 - styrke distrikta – og deira naturlege regionsenter
 - styrke byane – slik at dei blir attraktive og gode samarbeidspartnarar for distrikta – og vere ein konkurrent til dei større byane utanfor fylket

Kommunen sitt endelige vedtak

PRIMÆRT

- Minst eitt grunngjeve alternativ som legg til grunn at det har vore gode prosessar, opplyste fakta og gjennomarbeida vurderingar

SEKUNDÆRT

- Kommunen vel å stå som eigen kommune
- I tillegg minst eitt grunngjeve alternativ som legg til grunn at det har vore gode prosessar, opplyste fakta og gjennomarbeida vurderingar

Alle 36 kommunane i Møre og Romsdal
gjennomfører prosessar
og vil fatte vedtak innan
1. juli 2016

